

Hvordan tager man hensyn til elever med ordblindelignende problematikker?

Vi bruger betegnelsen "elever med ordblindelignende problematikker", fordi:

- Der er uenighed om selve betegnelsen "ordblindhed"
- Der er forskellige grader af ordblindhed, og mange af vores elever har kun en snært at det
- Ikke alle elever bryder sig om at blive kaldt ordblinde
- Det kan være stigmatiserende at blive kaldt ordblind

Elever med ordblindelignende problematikker har problemer med sproget fonematiske princip – dvs. at de har svært ved at sætte de enkelte sproglyd sammen til et helt ords lyd, og de har svært ved at skelne de enkelte lyde i ordene fra hinanden. Det bevirker på lokalt niveau, at de har svært ved at læse og udtale nye ord, og de har svært ved at stave.

Man kan have ordblindelignende problematikker i større eller mindre grad. Nogle kan ikke stave de mest gængse ord i det danske sprog, og andre har kun problemer med nye ord og fremmedord. Det afhænger både af graden af det fonologiske problem, træning og deres intelligens. Man kan derfor se elever med fonologiske problemer og høj intelligens og træningsgrad, der staver perfekt, når det drejer sig om ord, de kender. Disse har lært sig en masse parate ordbilleder og vil være vanskelige at "spotte".

På de mere globale niveauer spiller de fonologiske problemer også ind. Fx kan det være svært at overskue en teksts struktur, hvis man bruger meget tankekapacitet på at stave sig gennem ordene, og på samme måde kan det være svært at få en god struktur i den tekst, man skriver, hvis man bruger lang tid på at stave og/eller lede efter andre ord end de, man egentlig gerne vil skrive (derfor er deres sprog også ofte talesprogsagtigt).

Disse elever får hjælpemidler, der i større eller mindre grad kan kompensere for funktionsnedsættelsen. Det drejer sig om oplæsningsprogrammer, skrivestøtteprogrammer, indscanningsprogrammer, elektroniske bøger, studiestøttetimer og scanner/scannerpen.

Fælles for eleverne er, at de har svært ved at strukturere tekst-/lektielæsning og at skrive afleveringer. Nogle gange kan man opleve, at en aflevering er på et højt niveau, men at den næste er et stort rod (ofte fordi, en eller to ting har været uklare for dem i opgaveformuleringen).

TYPISKE LÆSEPROBLEMER I FORBINDELSE MED STUDIELÆSNING

- Læser betydeligt langsommere end andre
- Fremmedord, fagudtryk og nye ord volder særlige problemer
- Springer ofte svære ord og lange udtryk over - læser videre og håber på at få sammenhæng i teksten
- Læser ofte tilbage i teksten

- Skal ofte læse stoffet flere eller mange gange
- Ved læsning tabes tråden - forstår ordene, men det læste sidder bare ikke fast
- Husker detaljer i det læste, men hovedidéen sidder ikke fast
- Skimmelæsning kan være nyttigt, men det er svært, da læsevanskelighederne gør det vanskeligt at danne sig et overblik, og det kan være svært at sortere væsentligt fra uvæsentligt
- "Falder i staver" ofte ufrivilligt under læsning

TYPISKE PROBLEMER MED SKRIFTLIGE OPGAVER

- Skriver ofte talesprogsagtigt
- Det kan være svært at få tankerne ned på papir
- Det kan være frustrerende at opleve, at ens medstuderende kan producere 10 sider på samme tid, som man selv kan producere én
- Får ofte dårlige tilbagemeldinger på opgaver, de er rodede og ustrukturerede
- Det kan være svært at finde og rette egne fejl i tilstrækkeligt omfang
- Undlader ofte ord eller bogstaver – bytter om på ord/bogstavers rækkefølge
- Bruger pga. stavevanskeligheder ofte erstatningsord - bruger andre ord end dem man egentlig gerne vil bruge (giver unuanceret og "talesprogsagtig" skriftsproglig fremstilling)
- Det kan være vanskeligt at formulere sig skriftligt på trods af gode ideer og relevant viden
- Vanskeligheder med at holde sig til emnet – vandrer ud af en tangent
- Problemer med anvendelse af staveregler, grammatiske regler og andre regelmæssigheder, f.eks. ordenes endelser

SOM FAGLÆRER KAN MAN HJÆLPE ELEVERNE VED

- At lade dem bruge deres hjælpemidler i undervisningen (oplæser, staveprogram, tekstgenkendelsesprogram og scanner/scannerpen)
- Ikke at bede dem læse ukendt tekst eller svær kendt tekst op på klassen (de vil føle sig til grin, når de støder på ord, de ikke kan udtale)
- At hjælpe med udtale af nye ord
- At arbejde systematisk med nye begreber – fx lave leksikons, begrebslister og begrebskort
- At acceptere at der går et stykke tid, før eleverne kan huske, hvordan et nyt ords ordbillede ser ud (de kender ofte begrebets betydningsindhold for selve ordet)

- At tage hensyn til at eleverne ofte er bange for, om deres forståelse af de læste tekster er i orden, og at de derfor ikke byder så meget ind på klassen
- At hjælpe med til, at de øvrige elever ikke gør grin med staveproblemerne i fx projektarbejde
- At forklare opgaveformuleringer en ekstra gang (strukturproblemet)
- Undgå at sætte for mange røde streger i deres afleveringer, for de kan ikke selv se fejlene – fokusret i stedet og forklar dem én ting ad gangen
- At lade være med at kritisere dem for deres manglende staveevner, for de får dem aldrig – fokuser på det de kan, og lad dem lære at bruge hjælpemidlerne til det andet
- At se godt efter meningen i teksten – der er ofte klarere tanker bag, end der kommer til udtryk (Grundtvigs: "Det dunkelt talte, er det dunkelt tænkte" passer ikke her)